दैनिक
लोकसूत्र
यवतमाळ दि. रविवार ८ नोव्हेंबर २०२६
● वर्ष - पाचवे ● अंक १७७ ● किंमत ३ रु. E-mail : Loksutra@gmail.com RNI NO.MAHMAR/2022/83119

हास्यटोला

सुरेश राऊत (सुदंश)

न्यूज Crime

८० हजारांच्या शेळ्या चोरी

यवतमाळ : कुणीतरी अज्ञात चोरट्याने फिर्यादीच्या ८० हजार रुपये किमतीच्या आठ शेळ्या चोरून नेल्या. चोरीची ही घटना १५ ऑक्टोबरला रात्री ९.३० वाजता दिग्रस तालुक्यातील बेलोरा येथे घडली. पांडुरंग प्रल्हाद बिनगे (७२) रा. बेलोरा असे फिर्यादीचे नाव आहे. या प्रकरणी दिग्रस पोलिसांनी अज्ञात चोरट्याविरुद्ध गुन्हा दाखल केला आहे.

आली माझ्या घरी ही दिवाळी...

■ लोकसूत्र प्रतिनिधी

यवतमाळ : सध्या सर्वत्र दिवाळीचा प्रचंड उत्साह पाहायला मिळत आहे. बाजारात खरेदीसाठी गर्दी झाली आहे, रस्ते आणि उंच इमारती रंगीबेरंगी दिव्यांच्या रोषणाईने न्हाऊन निघाल्या आहेत.
आकाशकंदील अन् फटाक्यांच्या आवाजात श्रीमंतांची दिवाळी जोरात होत असतानाच दुसरीकडे अनेकांच्या झोपडीत दारिद्र्याचा अंधार आहे. आली माझ्या घरी ही दिवाळी, असे म्हणताना या गरिबांच्या डोळ्यात आनंदाऐवजी पोटाची भूक आणि वेदनांचे अश्रू पाहायला मिळत आहेत. त्यामुळे या दिवाळीत एक दिवा लावा माणुसकीचा, हा संदेशही अनेकांनी दिला आहे.

शहरातल्या चकाचक दुकानांमध्ये हजारोंची मिठाई आणि कपडे खरेदी केले जात आहेत, पण याच दुकानांच्या बाहेर, फुटपाथवर किंवा झोपडपट्टीत राहणाऱ्या चिमुरड्यांच्या नशिबी मात्र या दिवाळीतही उघडे शरीर आणि रिकामे पोट आले आहे. वाढत्या महागाईमुळे गरिबांना दोन वेळच्या अन्नाची भ्रांत आहे. 'आमच्यासाठी कसली दिवाळी? अशी आर्तहाक एका कष्टकरी माऊलीने दिली. ही केवळ एका कुटुंबाची * पान ४ वर

फटाके बाजारही तेजीत

यवतमाळात ठरवून दिलेल्या मैदानावर यंदा फटाकेबाजार थाटला आहे. पर्यावरणपूरक म्हणजे ग्रीन क्रॅकर्स मोठ्या प्रमाणात दाखल झाले आहेत. बाळगोपाळांसाठी फॅन्सी फटाके, रंगीबेरंगी कारंजे आणि आकाशात लखलखाट करणाऱ्या शॉटस्ला पसंती आहे. कच्च्या मालाचे वाढलेले भाव फटाक्यांच्या दरावरही परिणाम पाडणारे आहे.

गरिबांच्या झोपडीत उजळावे दिवे, एक दिवा लावा माणुसकीचा

एक दिवा माणुसकीचा...

सण तेव्हाच पूर्ण होतो, जेव्हा समाजातील शेवटच्या घटकाच्या चेहऱ्यावर आनंद दिसतो. यंदा आपल्या घरासोबतच एखाद्या गरिबाचे घर उजळवून टाकूया. आली माझ्या घरी ही दिवाळी ही भावना प्रत्येकाच्या मनात निर्माण करण्यासाठी यंदा एक दिवा माणुसकीचा आणि एक घास गरिबाचा हे ब्रीद घेऊन आपण सर्वांनी पुढे येण्याची गरज आहे. तरच ही दिवाळी खऱ्या अर्थाने जोरदार आणि अर्थपूर्ण ठरेल.

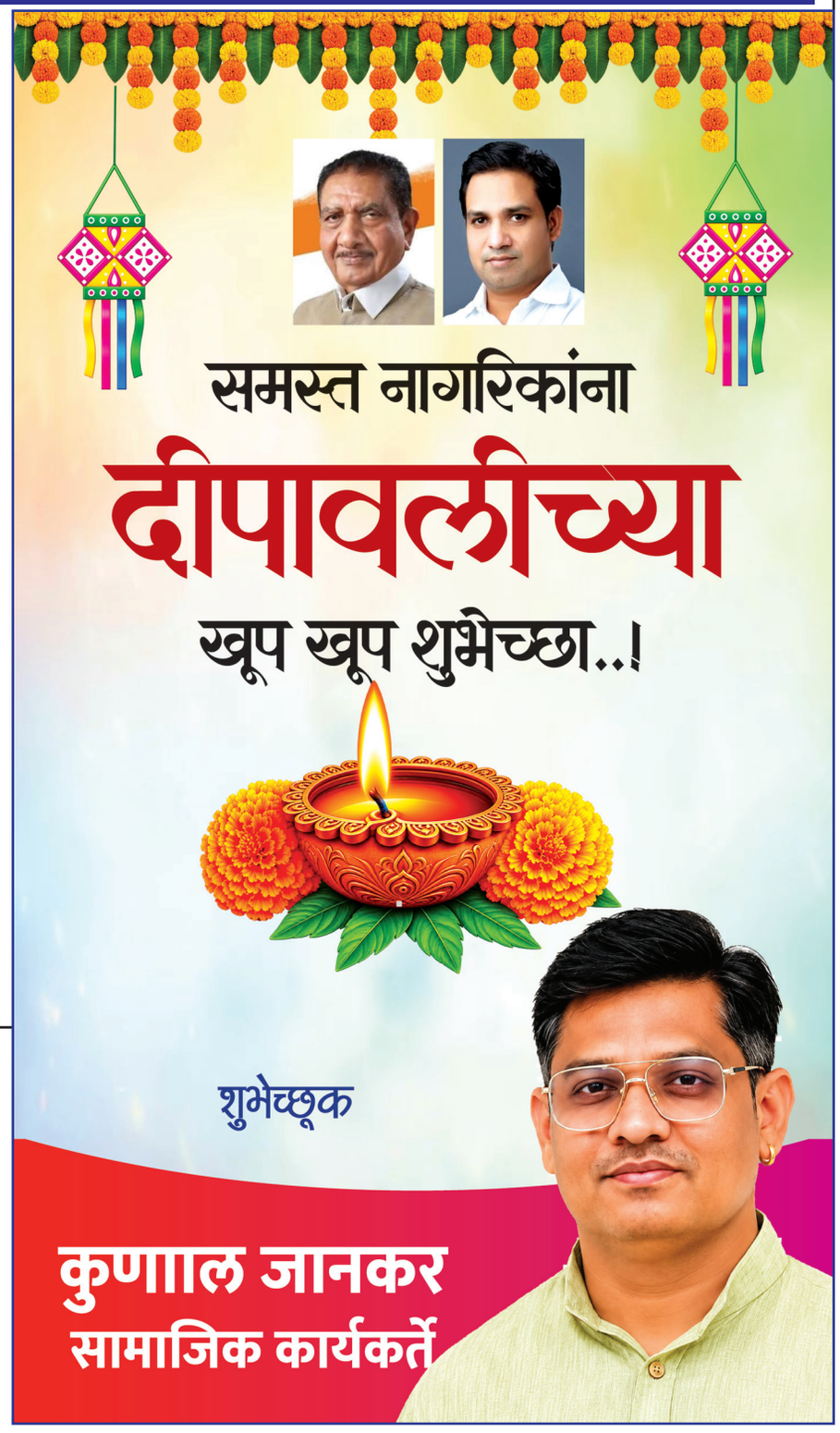
कसे आहे यंदा दिवाळीचे शुभमुहूर्त ?

यंदा चतुर्दशी आणि अमावस्या तिथी एकाच दिवशी आल्याने काहिसा संभ्रम होता. मात्र, शास्त्रानुसार ज्या दिवशी प्रदोषकाळात अमावस्या असते, त्याच दिवशी लक्ष्मीपूजन केल्या जाते. उद्या रविवारी ८ नोव्हेंबरला लक्ष्मीपूजनाचा शुभमुहूर्त (प्रदोषकाळ) संध्याकाळी ०५.५४ ते रात्री ७.५० पर्यंत (कालावधी १ तास ५६ मिनिटे) असा आहे.

चैतन्य अन् महागाईचे सावट

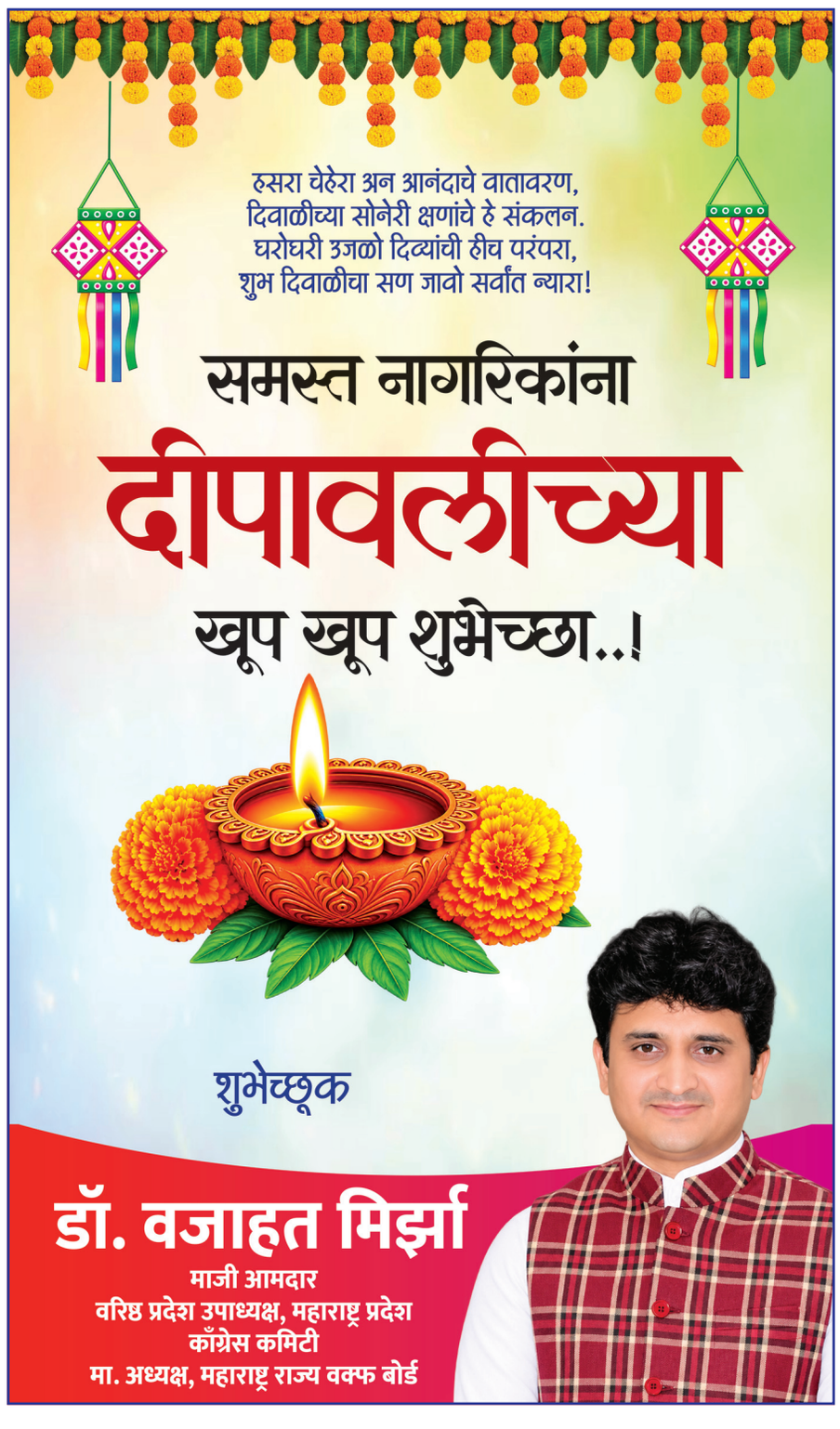
यंदा यवतमाळसह जिल्ह्यातील तालुकास्तरीय व मोठ्या गावातील बाजारपेठेत दिवाळीच्या खरेदीसाठी प्रचंड गर्दी होती. बाजारपेठांमध्ये रंगीबेरंगी आकाशदिवे, कापड्दुकानांमध्ये ग्राहकांची कापडखरेदीसाठी गर्दी होती. झेंडूची फुले मोठ्या प्रमाणात विकायला आली. यंदा मात्र, बाजारात उत्साह असला तरी फराळाचे साहित्य, सुकामेवा, मिठाई आणि तेलाच्या वाढत्या किमतीमुळे ग्राहकांना मोठा फटका बसत आहे. शहरातील दत्त चौकासह मेनलाइन, स्टेट बँक चौक, आर्णी रोड, गर्दीने फुलला होता.

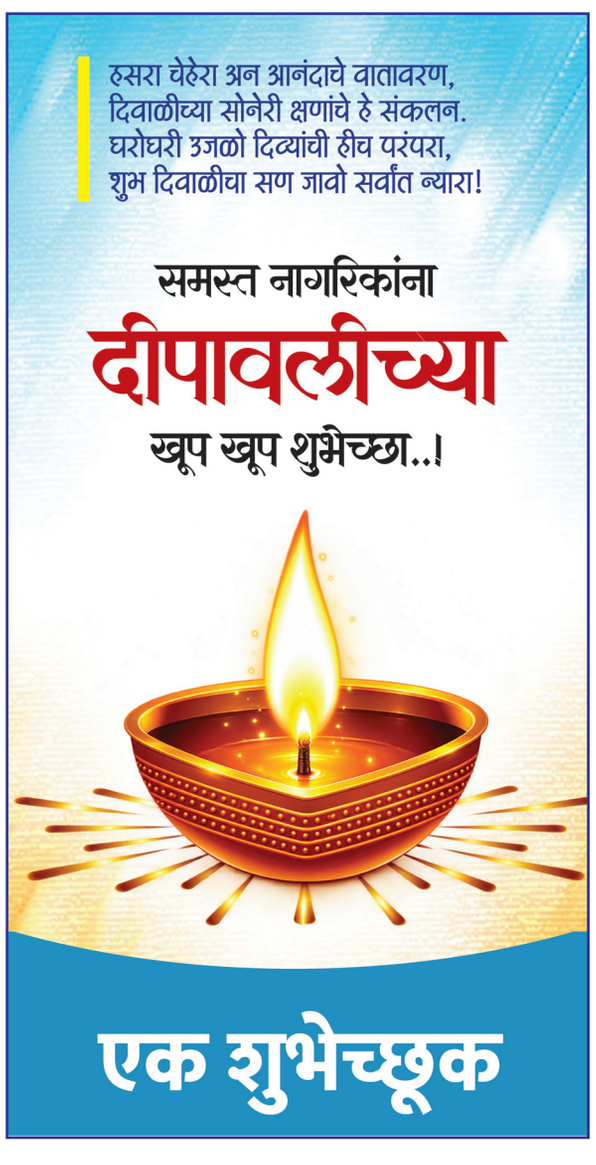

दिवाळी आणि शरीर विज्ञान

केशव सवळकर
कार्यकारी संपादक, दै. लोकसूत्र
9623207355

दिवाळी हा भारतीय संस्कृतीतील अत्यंत महत्त्वाचा आणि उत्साहाचा सण आहे. प्रकाश, आनंद, उबदारपणा आणि गोड पदार्थांची रेलचेल असलेला हा उत्सव केवळ आपल्या सांस्कृतिक आणि सामाजिक जीवनालाच समृद्ध करत नाही, तर मानवी शरीर विज्ञान आणि मज्जासंस्थेवरसुद्धा याचे अतिशय सखोल व सकारात्मक वैज्ञानिक परिणाम होतात. दिवाळीला दिपोत्सव म्हणजेच दिव्यांचा सण म्हटले जाते. वैज्ञानिकदृष्ट्या हा सण म्हणजे लाइट थेरपीचे एक नैसर्गिक रूप आहे. हिवाळ्याची चाहूल लागताच दिवस लहान आणि रात्री मोठ्या होऊ लागतात. यामुळे मानवी शरीरात मेलाटोनिन या झोपेच्या संप्रेरकाचे (हार्मोन्स) निर्मिती वाढते अन् ज्यामुळे मरगळ जाणवू शकते.
संत ज्ञानेश्वर महाराज मनातील चैतन्याच्या प्रकाशाचे वर्णन करताना म्हणतात,

दिवा लाविजे दिवट्या।
आकाशासी लावली वाती हो।
निवृत्ती परमानंदू भेटला।
तेणे माझा संदेहु फिटला हो ।
ज्ञानेश्वरी जेणे केली।
तेणे मुक्ताबाई मुक्ती दिली हो।

माऊली म्हणतात की, आत्मज्ञानाचा दिवा लागला की, गुरुकृपेने अंत:करणातील अज्ञानाचा अंधकार नाहिसा होतो. आपले मोठे बंधू अर्थात माऊलींचे गुरु निवृत्तीनाथांच्या भेटीमुळे आपला सर्व संदेह कसा दूर झाला असेही ते सांगतात.

मुळात दिवाळीत दिवे लावण्याचा एक शास्त्रीय आधारसुद्धा आहे. आरोग्य, मानसिक शांती आणि आध्यात्मिक जागृतीचे दिवा एक साधन आहे. केवळ प्रकाशच नव्हे तर वातावरणात नवी ऊर्जा, सकारात्मकता आणि पवित्रता दिव्यामुळे पसरते. दिव्याच्या रोषणाईच्या उबदार पिवळसर व केशरी प्रकाशाशी मानवी डोळे जुळवून घेतात, तेव्हा रेटिनामधील पेशी थेट मेंदूच्या सुपरचियास्मॅटिक न्यूक्लियसला उत्तेजित करतात. यामुळे सेरोटोनिन आणि डोपामाइन या आनंदाच्या हार्मोन्सचा स्राव वाढतो, ज्यामुळे मानसिक ताण नाहीसा होतो आणि मन प्रसन्न होते. दिवा जेव्हा लावला जातो तेव्हा आपल्या मनातील पॉझिटिव्ह भावना आपोआप निर्माण होते. असे का घडते तर, दिवा पेटविताच आपल्या अवचेतन मनाला अर्थात सबकॉन्सेस माइंडला एक संदेश जातो. दिव्याच्या ज्योतीवर स्थिर लक्ष केंद्रीत केल्याने मन शांत होऊन एकाग्रताही वाढते. दिवाळीच्या अमावश्येच्या रात्री सर्वात जास्त अंधार असतो आणि अशा रात्री दिवा लावणं हे आंतरीक प्रकाश जागृत करण्याचं प्रतिकही मानलं जाते. दिवा लावण्याची अनेक मनोवैज्ञानिक कारणे आहेत. मोहरीच्या तेलाचा किंवा तुपाचा दिवा लावल्याने येणारा हलका सुगंध श्वसनसंस्थेला शुद्ध करतो आणि तणाव कमी करतो. तुपाचा दिवा लावल्याने सूक्ष्म जीव नष्ट होतात. दिव्याच्या ज्योतीमध्ये निर्माण होणारी सौम्य उष्णता वातावरणातील आर्द्रता कमी करते. तुपाचा दिवा ऑक्सिजनचा वापर कमी करतो आणि कार्बनची पातळी नियंत्रणात ठेवतो.

'उजळून निघाली रात सारी
दिव्यांच्या या मेळ्यात
अशीच सुखद स्पंदने
भरली आज प्रत्येक भेटीत!

दिवाळीच्या पहाटे केले जाणारे अभ्यंगस्नान (सुगंधी तेलाने मसाज करून स्नान) हे केवळ विधी नसून एक परिपूर्ण फिजियोथेरपी आहे. कोमट तेलाने शरीरावर मालिश केल्यामुळे त्वचेवरील रोमछिद्रे उघडतात, परिधीय रक्तवाहिन्यांचे प्रसरण होते आणि शरीराच्या सर्व पेशींपर्यंत ऑक्सिजनयुक्त रक्ताचा पुरवठा सुरळीत होतो.
संत तुकाराम महाराज अभंगातून शरीराची आणि मनाची शुद्धी कशी साधायची हे सांगताना म्हणतात.

तुका म्हणे नाम चैतन्य निजधाम।
तिथे नामाचा प्रकाश।
न चाले कळिकाळाचा सोस।

जिथे नामस्मरणामुळे चैतन्य उभे होते तेच खरे निजधाम आहे. नामस्मरणातून अंतरात ज्ञानाचा प्रकाश पडला की मग काळालाही जिंकता येते. एकंदरीत दिवाळीत अंगाला तेलाने मर्दन करण्यासह उटणे लावण्यामागेही शास्त्रीय कारणे आहेत. 'तेलाच्या मसाजमुळे त्वचेखालील मज्जातंतूंची टोके शांत होतात, पॅरासिम्पाथेटिक मज्जासंस्था सक्रिय होते आणि स्नायूंमधील ताण नाहीसा होतो. यामुळे शरीरातील विषारी घटक बाहेर टाकण्यास मदत होते. दिवाळीत असणारा फराळ हा आरोग्याच्या दृष्टीनेही योग्यच असतो. तो आहार, चयापचय आणि गॅस्ट्रोइंटेस्टाइनल फिजियोविज्ञान आहे. दिवाळीत बनवले जाणारे फराळ आणि गोड पदार्थ हे उच्च कॅलर्जी आणि स्निग्धतायुक्त असतात. शरीर विज्ञानाच्या दृष्टीने हिवाळ्याच्या तोंडावर हा आहार अत्यंत उपयुक्त ठरतो. हिवाळ्यात शरीराचे तापमान नियंत्रित ठेवण्यासाठी शरीराला जास्त ऊर्जेची गरज असते. फराळातील स्निग्ध पदार्थ आणि कर्बोदके शरीरात थर्मोजेनेसिस प्रक्रियेला गती देतात.तसेच, या पदार्थांमध्ये वापरले जाणारे मसाले (जसे की जिरे, ओवा, वेलची) स्वादुपिंडातून इन्सुलिन आणि पचनसंस्थेतून गॅस्ट्रिक ज्यूसचा स्राव सुरळीत ठेवण्यास मदत करतात.
दिवाळी म्हणजे कुटुंब, मित्र-परिवार आणि शेजाऱ्यांच्या भेटीगाठींचा काळ. वैद्यकीय विज्ञानात या सामाजिक संलग्नतेचे महत्त्व खूप मोठे आहे. जेव्हा आपण प्रियजनांना भेटतो आणि आनंद वाटतो, तेव्हा पिट्युटरी ग्रंथीमधून ऑक्सिटोसिन आणि एंडॉर्फिन्स या 'लव अँड ट्रस्ट हार्मोन्स'चा स्राव होतो. हे हार्मोन्स रक्तदाब नियंत्रित ठेवण्यास आणि कॉर्टिसोल (ताण निर्माण करणारे संप्रेरक) कमी करण्यास मदत करतात.
संत श्रेष्ठ ज्ञानेश्वर महाराज पसायदानामध्ये सर्वांच्या कल्याणाची आणि आनंदाची प्रार्थना करताना म्हणतात,

'जे खळाची व्यंकटी सांडो ।
तया सत्कर्मी रती वाढो।
भूता परस्परें जडो मैत्र जिवांचें ॥

सणांच्या काळात होणारे नवे अनुभव, सकारात्मक विचार आणि आनंद मेंदूच्या न्यूरोप्लास्टिसिटीला चालना देतात, ज्यामुळे मेंदूची संज्ञानात्मक कार्यक्षमता वाढते. आधुनिक वैद्यकीय विज्ञानाच्या कसोटीवर परखले तर लक्षात येईल की, आपले पूर्वज आणि ऋषीमुनींनी निर्माण केलेले प्रत्येक व्रत आणि सण हे पूर्णपणे शरीरविज्ञान आणि निसर्गाच्या नियमांवर आधारित होते. दिवाळी हा केवळ एक उत्सव नसून, तो मानवी शरीर आणि मनाच्या पुनरुज्जीवनाचा एक महान वैद्यकीय उत्सव आहे.वैद्यकीय दृष्टिकोनातून संदेश 'आनंद, सकारात्मक ऊर्जा आणि योग्य जीवनशैलीचे संतुलन म्हणजेच उत्तम आरोग्य; आणि दिवाळी हा याच संतुलनाचा सर्वोत्तम सोहळा आहे!'

मिठाईतून संस्कृती आणि राष्ट्रीय एकात्मतेची 'मिठास'!

आजकाल दिवाळीत मिठाई भेट देण्यासाठी अत्यंत सुंदर आकर्षक छोटेखानी आणि सुबक कलाकुसरीने सजलेल्या पेट्यांचा मोठ्या प्रमाणात वापर केल्या जातो. या पेट्यांमधे छेना, छोटा रसगुल्ला, छोटा गुलाबजाम, शाही पिन्नी, बेसन लाडू, बत्ताशा, बालुशाही, चमचम, बर्फी, काजू कतली इत्यादींसारख्या एक-किलो वजनाच्या मिश्रमिठाईच्या पेट्या भारतीय संस्कृती आणि राष्ट्रीय एकात्मतेची मिठास असलेली विविधता उत्तमप्रकारे दर्शवतात. दिवाळीच्या रात्री देवी लक्ष्मी आणि गणपतीला अर्पण करण्यासाठी मिश्रमिठाई हा सर्वोत्तम नैवेद्य मानला जातो. याचा आणखी एक फायदा म्हणजे कुटुंबातील प्रत्येक सदस्य प्रसाद म्हणून आपल्या आवडत्या मिठाईचा आनंद घेऊ शकतो. लेखक आणि साहित्यिक अभिताभ एस. यांनी म्हटले आहे की, या पेट्यांमधील मिठाईमध्ये जम्मू -काश्मीरची जम्मूबर्फी लोकप्रियतेच्या बाबतीत मिठाईचा राजा म्हणता येईल अशी दिल्लीची कलाकंद, मिल्क केक उत्तराखंडमधील एक लोकप्रिय मिठाई बाल मिठाई, श्रावण महिन्यात पंजाबी कुटुंबांमध्ये शरद पौर्णिमेला दूध-तांदूळ-साखर खीर खाण्याची आणि वाढण्याची प्रथा आहे.ती खीर देखील असते. उत्तर प्रदेशातील, विशेषतः कानपूरच्या मोतीचूर लाडूंना एक खास ओळख आहे ती मिठाई, पण असते.

दूध, खवा, साखर आणि शुद्ध तूप याशिवाय दुसरे काहीही या मिठाई मध्ये नसते. 'बाल मिठाई' ही उत्तराखंडमधील एक लोकप्रिय मिठाई आहे. भाजलेल्या खव्यावर साखरेचे लहान पांढरे ठिपके चिकटवून तीदेखील बनवली जाते आणि आतून ती तपकिरी चॉकलेटसारखी दिसते. ती जेवढी जास्त चावली जाते, तेवढी तिची चव तोंडात अधिक गडद होत जाते. त्याच्या चवीचे रहस्य यात दडलेले आहे की, त्यात चॉकलेटसारखा रंग येण्यासाठी ते तीन तासांपेक्षा जास्त वेळ भाजले जाते. मलाई घेवर (श्रावण महिन्यातील गोड पदार्थ) आणि होळीसाठीची गुजिया आता राजस्थानच्या बाहेर पसरली असून राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीयस्तरावर त्यावर चर्चा होत आहे. जरी दोन्ही मिठाई मूळच्या राजस्थानच्या असल्या तरी, घेवर विशेषतः हरियाणातील सोनीपत आणि उत्तर प्रदेशातील बागपतमध्ये प्रसिद्ध आहे. याचे सर्वात वैशिष्ट्यपूर्ण प्रकार रंगाने लालसर असतात. दूध आणि मलईचा घेवर देशी तुपासह तोंडात विरघळतो. पंजाब आणि उत्तर प्रदेश ही एकमेव राज्ये नाहीत जी त्यांच्या विविध प्रकारच्या लाडूंसाठी ओळखली जातात. दक्षिण भारतातील कर्नाटकमध्ये मा-लाडू, रवा लाडू, खजूर लाडू, गोंदगिरी लाडू आणि इतर अनेक प्रकारचे लाडू आवडीने खाल्ले जातात. केवळ लाडूच नव्हे, तर इतर मिठाईंमध्येही, बेसन आणि तुपापासून बनवलेला म्हैसूर पाक विशेष प्रसिद्ध आहे. ज्या कोणी 'मिल्क म्हैसूर पाक' नावाची मिठाई चाखली आहे, त्याने तिची प्रशंसा केली आहे. याव्यतिरिक्त, गूळ आणि तांदळाच्या ताकापासून बनवलेली 'आधिरसम' ही दक्षिणेकडील आणखी एक खास मिठाई आहे. हिवाळ्याची सुरुवात होताच, झांगमधील मिठाई विक्रेते 'गुळाचे पाइन लाडू' ही आणखी एक मिठाई तयार करून विकतात. हे लाडू पिठापासून बनवलेल्या गुळाच्या गोळ्यांनी भरलेले असतात आणि त्यावर गुळाचा जाड थर असतो, जो खाताना दातांना चिकटतो आणि त्याला स्वादिष्ट बनवतो. हा मीठ आणि पाऱ्याचा पदार्थ गुळापेक्षा वेगळा असतो. दिवाळीनंतर, मोरेना, मेरठ, आग्रा, रोहतक आणि इतर शहरांमधून देशभरातील विविध ठिकाणी हे गोड पदार्थ येतात आणि देशाच्या थंड प्रदेशात पसरतात. या पदार्थांमध्ये प्रामुख्याने गूळ-तिळाची रेवडी आणि गजक यांचा समावेश असतो.याच धर्तीवर, मथुरेचे पेढे, आग्राचा पेठा आणि पंजाबची प्रसिद्ध डोडा बर्फी यांचा समावेश होतो. ही बर्फी मोड आलेल्या गव्हापासून बनवली जाते, जो वाळवून त्याची पेस्ट बनवली जाते. मोड आलेला गहू, दूध, साखर आणि इतर घटक घालून पातेल्यात काही तास शिजवल्यानंतर, डोड्यावर काजू आणि पिस्ते टाकले जातात आणि नंतर त्याला बर्फीचा आकार दिला जातो. याच कुटुंबाचा 'हबशी हलवा' हा मुस्लीम समाजाचा एक खास गोड पदार्थ आहे. तथापि, चवीच्या बाबतीत, सर्व गोड पदार्थ सामाजिक ओळख ओलांडून सर्व धार्मिक गटांनी स्वीकारले आहेत. दूध, सामलखा (अंकुरित गहू), शुद्ध तूप, केशर, सुकामेवा, साखर इत्यादी १० ते १२ तास एका पातेल्यात शिजवले जातात. कराची हलव्याचा उगम पाकिस्तानातील कराची शहरात झाला आणि तो भारतात लोकप्रिय झाला. सोहन हलवा ही जुन्या दिल्लीची एक वैशिष्ट्यपूर्ण मिठाई मानली जाते. दोघांची चव पूर्णपणे वेगळी असते. कराची हलवा मऊ आणि लवचिक असतो, तर सोहन हलवा दिसायला जरी घट्ट वाटत असला, तरी तो कुरकुरीत असतो आणि जास्त चावण्याची गरज नसते. दोन्ही तोंडात टाकताच विरघळतात, कारण त्यात सुमारे ७०% शुद्ध तूप असते. पंजाबची खास हिवाळी मिठाई, तीळ बुग्गा, खवा आणि साखर भाजून, त्यात तीळ आणि सुकामेवा घालून लाडू बनवून तयार केली जाते. रसगुल्ला, मोहन भोग, रसकदम, रसो माधुरी, संदेश आणि इतर बंगाली मिठाई केवळ दुर्गापूजा आणि कालीपूजेच्या वेळीच नव्हे, तर वर्षभर साजऱ्या केल्या जातात. गेल्या काही दशकांमध्ये काजू आणि साखरेपासून बनवलेली काजूकतलीसुद्धा लोकप्रिय झाली आहे. हेही खरे आहे की खव्यामध्ये भेसळ होण्याची शक्यता जास्त असते, पण सर्वात स्वादिष्ट मिठाई दुधापासून बनवली जाते. सर्वसाधारणत: खवा-छेनाच्या तुलनेत, बेसन बर्फी, मोतीचूर लाडू, पिन्नी, बालुशाही, पेठा, कराची हलवा इत्यादी पदार्थ खव्याशिवाय बनवले जातात. इतर मिठाईंचा खप फक्त ३०% आहे. पंजाबी बेसन मिठाई 'पतिसा'चीच एक जात असलेली 'सोनपापडी', बिस्किटाप्रमाणे तीन महिने टिकत असल्यामुळे घरोघरी प्रसिद्ध आहे. मिठाईतून संस्कृती आणि राष्ट्रीय एकात्मतेची 'मिठास'! देण्याचा प्रयत्न यवतमाळात २०१९ पासून अमित पलन यांनी मिठास हे मिठाईचे दुकान लावून केला आहे. यवतमाळात सर्वप्रथम दत्त चौकात आणि त्यानंतर आर्णी रोड, स्टेट बँक चौक, कळंब चौक या चार ठिकाणी मिठासने आपला जम बसवला आहे. मूळचे बुलडाणा जिल्ह्यातील जळगाव जामोदवाशी असलेल्या अमितभाई पालन यांनी २००६ मध्ये यवतमाळात वात्सल्य नावाने दूध डेरीचा धंदा सुरू केला. एमआयडीसीमध्ये डेअरीत आता दररोज १५ ते २० हजार लीटर दूध जिल्ह्यातील विविध केंद्रांमधून जमा केल्या जाते. व्यवसायात प्रामाणिकपणा, सचोटी, शुद्धता, सात्विकता, ग्राहकांचे समाधान आणि अन्न व प्रशासनाच्या सर्व नियमांचे काटेखोरपणे पालन करण्यावर अमितभाईं पालन यांचा भर असतो. मिठासमध्ये काम करणारे सारे कर्मचारी यांना त्यांच्या त्यांच्या कामाचे प्रशिक्षण दिल्या जाते. ग्राहकांशी कसे सौजन्याने वागावे, हे शिकवले जाते. कर्मचाऱ्यांच्या भरवशावरच एवढा मोठा उद्योग चालवताना कर्मचाऱ्यांच्या हिताची जोपासना हेही अमितभाईंचे लक्ष्य आहे. स्वभावाने अत्यंत विनम्र असणाऱ्या अमित पालन यांनी आपल्या व्यवसायात जवळपास दोन हजार लोकांना रोजगार मिळवून दिला आहे. मी त्यांना म्हणालो की, मिठाईतून संस्कृती आणि राष्ट्रीय एकात्मतेची 'मिठास'! आपण लोकांच्या जीवनात आणली आहे. तेव्हा ते म्हणाले की, तर खरेच आहे की आमच्या मिठासमध्ये भारतातील पूर्व-पश्चिम-उत्तर-दक्षिण या चारही प्रांतातील सर्व प्रकारच्या मिठाईचा आस्वाद तुम्हाला घेता येतो. गुणवत्तेशी आम्ही अजिबात तडजोड करीत नाही. यवतमाळकरांनी दिलेल्या भूतपूर्व प्रतिसाद आणि प्रेमामुळे मानवतेवर प्रेम करण्याची शिकवणही आम्हाला मिळाली आहे. सत्य आणि सेवा या ध्येयाने जर सार्वजनिक जीवनातील सचोटी आणि व्यवसायाची प्रतिष्ठा या दोन गोष्टी आपण जोपासल्या तर हमखास यशाची शिखरे करता येतात, असा आपला अनुभव आहे असे अमित पालन म्हणाले. व्यवसायातही नैतिकता जोपासली. मी भारतीय संस्कृतीची शिकवण आहे. अमेरिका भौतिकबाबतीत समृद्ध असली तरी ती नैतिकबाबतीत बरीच घसरली आहे. नैतिक जाणीव हाच कोणत्याही देशाचा व व्यक्तीचा कणा असतो. विटमन यांच्या विधानाचा अनुभव अमितभाईंशी बोलताना आपल्याला पदोपदी येतो. यवतमाळकरायची सेवा करण्याची त्यांची इच्छा वृद्धिंगत होवो, त्यांच्या व्यवसायाचा सर्वत्र भरभराट होवो या शुभेच्छांसह रसगुल्ल्यापासून घेवरपर्यंत, पिन्नीपासून पेठ्यापर्यंत प्रत्येक भारतीय मिठाई संस्कृती आणि परंपरेच्या गोडव्याने नटलेली मिठास आणि मिठाईतून संस्कृती आणि राष्ट्रीय एकात्मतेची मिठास देणाऱ्या अमित पालन यांना दिवाळीच्या शुभेच्छा.

पाडवा

पती–पत्नी स्नेहबंध
गोड दिवाळी पाडवा
निमित्त असे सणाचे
माधुर्य अजून वाढवा

पत्नीपती चाके दोन
संसार रथाला मढवा
दोन्ही महत्त्व सारखे
का भेद शोधे गाढवा

सुग्रणीचा स्पर्श तिचा
अमृत चव ये लाडवा
ती गोड लाडवाहूनी
नात्यात वाढे गोडवा

शस्त्र संधी तिच्यापुढे
होई सपशेल आडवा
रूसता छान दिसते
म्हणून मुद्दाम चिडवा

दरवेळी जाळ्यामध्ये
फसतो कसा गाढवा
गाढव होण्या मध्येही
अवीट अद्भुत गोडवा

हवं ते जरुर द्यायचं
थोडंसं परंतु नडवा
ओवळील आयु तिने
सुखात तिला मढवा

आसवां येण्याआधी
सुरवातीलाचं अडवा
अर्धांगिनी तीचं आहे
कोंदणी हिरा घडवा

– हेमंत मुसरीफ पुणे
9730306996

आधार हरपलेल्या संसारांना 'उभारी'

२० विधवा महिलांना शिलाई मशीनसह दिवाळी भेट
डोळ्यात तरळले अश्रू!

ज्या हातांनी हक्काचा संसार फुलवायचा होता, तो संसारच काळाने उद्ध्वस्त केला... ज्या खांद्यांवर संपूर्ण घराची जबाबदारी होती, तो एकमेव आधारच काळाच्या पडद्याआड गेला... मागे उरल्या त्या केवळ डोळ्यांत अश्रू अन् जगण्याच्या अनंत अनिश्चिततेचा डोंगर घेऊन उभ्या असलेल्या हतबल विधवा. मात्र, जिल्हा महसूल प्रशासनाच्या 'मिशन उभारी'ने या आधार हरपलेल्या संसारांना 'उभारी' दिली. शेतकरी आत्महत्याग्रस्त कुटुंबांतील या महिलांच्या वेदना शब्दांत मांडणे आणि मनाशी सामावून घेणेही अश्रूंशिवाय शक्य नाही. अशा या दु:खाच्या गर्तेत सापडलेल्या भगिनींसाठी एक शेर तंतोतंत लागू होतो.

कोई तो हाथ बढ़ाए
कोई तो राह दिखाए
टूटते हुए इन घरों को
कोई तो आके बचाए

अशा या अंधाऱ्या वाटेवरील कुटुंबांना महागाव तहसील प्रशासनाच्या पुढाकारातून मदतीचा हात मिळाला. 'मिशन उभारी' या संवेदनशील उपक्रमांतर्गत तालुक्यातील शेतकरी आत्महत्याग्रस्त २० कुटुंबांतील विधवा महिलांना शिलाई मशीन, अन्नधान्य किट, साडी-चोळी, मिठाई आणि फटाक्यांची दिवाळी भेट देण्यात आली. मदतीचा हा ओला हात जेव्हा या महिलांच्या हातात पडला, तेव्हा त्यांच्या हुंदक्यांना वाट मोकळी करून द्यावी लागली. भावनांना बांध घालणे त्यांना अशक्य झाले आणि अश्रूभरल्या डोळ्यांनी त्यांनी प्रशासनाचे आभार मानले.

प्रत्येक दिवस नवा संघर्ष...

शेतकरी पतीच्या आत्महत्येनंतर अनेकदा मदतीचे महापूर येतात, आश्वासनांची खैरात होते. मात्र, कॅमेरे आणि कागदांच्या पलीकडे जाऊन, कुटुंबप्रमुख हरपल्यानंतर त्या घरातील प्रत्येक दिवस एका नव्या युद्धासारखा उभा राहतो. चिमुकल्या मुलांचे शिक्षण, घरखर्च, आजारपण आणि उद्याच्या जगण्याची काळी भीती या महिलांना एकट्यानेच पेलावी लागते. या महिलांच्या जगण्याच्या संघर्षाचे वर्णन करताना कुणाचेही मन भरून येईल.

पाठीशी असल्याचा धीर मोठा

'उजड़ जाते हैं आशियाने यूंही किसी के
और लोग समझते हैं कि सिर्फ हवा तेज थी...

अशा बिकट वाटेवर, 'आम्ही तुमच्या पाठीशी आहोत' ही जाणीव केवळ मदतीपेक्षा कितीतरी पटीने मोलाची ठरते. 'मिशन उभारी'च्या माध्यमातून प्रशासनाने हाच हक्काचा विश्वास मिळवून दिला आहे.

सणापुरती मदत नव्हे, जगण्याची नवी उमेद!

जिल्हाधिकारी विकास मीना यांच्या संवेदनशील संकल्पनेतून साकारलेल्या 'मिशन उभारी'त शिलाई मशीनचे वाटप हा केवळ एक उपक्रम नव्हता, तर तो महिलांना स्वावलंबी बनविण्याचा मार्ग होता. केवळ एका दिवसाची दिवाळी गोड करण्यापेक्षा या महिलांना स्वत:च्या पायावर उभे राहता यावे, त्यांच्या हाताला काम मिळावे, हा यामागचा मूळ हेतू होता. अन्नधान्य किटने काही काळासाठी चुलीची चिंता हलकी केली, तर साडी-चोळी आणि गोड गोड मिठायांनी या दु:खाच्या गर्तेतही त्यांच्या घरात दिवाळीचा आनंद पोहोचविला.

प्रशासनाचा माणुसकीचा चेहरा

तहसील कार्यालयात पार पडलेल्या या भावनिक कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी एसडीओ राम मुळे होते. यावेळी परिविक्षाधीन एसडीओ ओमकार एकाळे, तहसीलदार अभय मस्के, नॅचरल शुगरचे जनरल मॅनेजर दत्तात्रय कदम (ज्यांनी या उपक्रमाला आर्थिक हातभार लावला), नगरसेविका ॲड. जयश्री नरवाडे, उदय नरवाडे, रुपेश देशमुख, परवेज सुरय्या आणि पत्रकार महासंघाचे अध्यक्ष गणेश भोयर यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

काय म्हणाले, एसडीओ मुळे ?

या प्रसंगी बोलताना एसडीओ सखाराम मुळे यांनी, 'शेतकऱ्यांनी कितीही संकट आली तरी खचून जाऊ नये, संपूर्ण प्रशासन तुमच्या कुटुंबाच्या पाठीशी खंबीरपणे उभे आहे,' असा धीर दिला. तहसीलदार अभय मस्के यांनी महिलांच्या व्यथा अगदी जवळून समजून घेत त्यांना सर्व शासकीय योजनांचा लाभ मिळवून देण्याची ग्वाही दिली. एवढेच नव्हे तर या महिलांना शिवणकामाचे मोफत प्रशिक्षण आणि मार्गदर्शन उपलब्ध करून दिले जाईल, अशी महत्त्वाची घोषणाही त्यांनी केली.

संवेदनांची खरी पावती...

आत्महत्येच्या एकाच झटक्याने संपूर्ण संसाराचा कणा मोडून पडतो. मात्र, ती उद्ध्वस्त झालेली घरे पुन्हा उभी राहावीत, महिलांनी जगण्याची उमेद कधीही गमावू नये, यासाठी प्रशासनाने दिलेला हा मायेचा ओलावा खऱ्या अर्थाने लाखमोलाचा ठरला. मदतीची भेट स्वीकारताना या भगिनींच्या डोळ्यांत तरळलेले अश्रू हे कोणत्याही शब्दांपेक्षा अधिक बोलके होते. कारण दु:खाच्या काळात जेव्हा कुणी असा मायेचा हात पुढे करतो, तेव्हा नकळत ओठांवर येते.
मिट्टी के दिए सा है मेरा वजूद यहाँ,
किसी ने प्यार से छू लिया तो रौशन हो गए..
दु:ख कधीच पूर्णपणे संपवता येत नाही, पण त्या दु:खाच्या वादळात कुणीतरी हक्काचा आधार बनून उभे राहू शकते, याचीच अनुभूती 'मिशन उभारी'ने या भगिनींना दिली.

एकत्र कुटुंब

सासूबाई करतात
संसारात लुडबुड
सासरेबुवांची चाले
सारखीचं खुडबुड

ऐनवेळी खोकतात
स्वभाव अतिखत्रूड
किती चांगले वागा
करत बसे हाडतूड

वन्स येतात सतत
हलवत नाहीत बूड
अस्ताव्यस्त होतात
पोर्टी त्यांची ग हूड

सल्ले देता दिरोबा
नसे फुटले मिसरूड
घर भरतात पाहुणे
कसला उगवता सूड

जराशी लावा फूस
सांगत राही भारूड
शांत बसे नवरोजी
आईने केले गारूड

जास्त सोशिक झाले
सांभळे सर्वांचा मूड
जरासे उलटू बोलावे
मैत्रिणी म्हणती मूढ

आजारी पडे जराशी
बदलतो सर्वांचा मूड
हीच का ती माणसे
ग पडतात प्रश्न गूढ.

– हेमंत मुसरीफ पुणे.
9730306996

टिप : या लेखांमध्ये प्रकाशित होणारी मते लेखकांची आहे. त्याच्याशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही.

थोडक्यात

‘एमपीएससी’च्या नऊ परीक्षांसंदर्भात चौकशी

यवतमाळ : महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत (एमपीएससी) घेण्यात आलेल्या नऊ स्पर्धा परीक्षांमधील प्रश्नपत्रिका तसेच उत्तरतालिका फुटल्याच्या प्रकरणांची सखोल चौकशी करण्यासाठी राज्य शासनाने चौकशी आयोगाची नियुक्ती केली आहे. या प्रकरणांशी संबंधित माहिती, पुरावे किंवा तक्रारी असलेल्या व्यक्तींना आपली निवेदने आयोगाने निश्चित केलेल्या विहित प्रतिज्ञापत्राच्या नमुन्यातच सादर करणे आवश्यक आहे, असे आवाहन महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग परीक्षा चौकशी आयोगाने केले आहे.महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत (एमपीएससी) घेण्यात आलेल्या नऊ विविध स्पर्धा परीक्षांमधील प्रश्नपत्रिका किंवा उत्तरतालिका फुटल्याच्या कथित प्रकरणांची चौकशी करण्यासाठी राज्य शासनाने चौकशी आयोगाची नियुक्ती केली आहे. या संदर्भात परीक्षार्थी, विद्यार्थी, व्यक्ती तसेच नोंदणीकृत संस्थांनी आपली निवेदने १६ नोव्हेंबरपर्यंत प्रतिज्ञापत्राद्वारे सादर करावीत. निवेदन सादर करण्यामध्ये सुस्पष्टता राहावी, यासाठी आयोगाने प्रतिज्ञापत्राचा निश्चित नमुना उपलब्ध करून दिला आहे. त्यानुसार संबंधितांनी आपली निवेदने मराठी किंवा इंग्रजी भाषेत नोटराईज्ड प्रतिज्ञापत्रासोबत आयोगाकडे सादर करणे आवश्यक आहे. कार्यालयाचा पत्ता : अन्न व औषध प्रशासन भवन, दालन क्र.२०१, दुसरा मजला, बीकेसी वांद्रे, (पूर्व), मुंबई-५१. निवेदनासोबत वैध ओळखपत्राची प्रत तसेच संबंधित कागदपत्रांच्या स्वसाक्षांकित प्रती जोडाव्यात. याशिवाय नोटराईज्ड प्रतिज्ञापत्र, निवेदन आणि संबंधित कागदपत्रांची एक प्रत आयोगाच्या complaints.inquirycomm.mpsc@maharashtra.gov.in या ई-मेलवरही पाठवावी, असे आवाहन करण्यात आले आहे. तक्रारी दाखल करण्यासंदर्भात आवश्यक माहिती किंवा मदतीसाठी ०२२-२०८६७६७७ या दूरध्वनी क्रमांकावर संपर्क साधावा असे आवाहन महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग परीक्षा चौकशी आयोगाचे सदस्य सचिव मुंढे यांनी प्रसिद्धी पत्रकाद्वारे कळविले आहे.

विकसित भारत युवा संसद उत्साहात

यवतमाळ : माय भारत यांच्या वतीने वसंतराव नाईक कृषी जैवतंत्रज्ञान महाविद्यालयात ३१ ऑक्टोबर रोजी ‘विकसित भारत युवा संसद’कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमात २० हून अधिक विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त सहभाग नोंदविला. सदर कार्यक्रमात एक देश, एक निवडणूक विषयावर विद्यार्थ्यांनी प्रभावी विचारमंथन केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाच्या अधिष्ठाता डॉ. अंजली गहेरवार होत्या. तर पांढरकवडा येथील साहाय्यक वनसंरक्षक उदय आवाड प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. तसेच पूनम अहिरे यांचीही उपस्थिती होती. या युवा संसद कार्यक्रमात विद्यार्थ्यांनी ‘एक देश, एक निवडणूक’ या महत्त्वपूर्ण राष्ट्रीय विषयावर आपले विचार प्रभावीपणे मांडले. एकत्रित निवडणुकांचे फायदे, आव्हाने, लोकशाही प्रक्रिया आणि देशाच्या विकासातील त्यांचे महत्त्व या विषयांवर विद्यार्थ्यांनी विचारमंथन केले. या उपक्रमामुळे विद्यार्थ्यांना संसदीय कार्यपद्धतीची माहिती मिळण्यासोबतच लोकशाही मूल्यांची जाणीव, वक्तृत्व कौशल्य आणि नेतृत्वगुण विकसित होण्यास मदत झाली. स्पर्धेत अमृता रोडे हिने प्रथम क्रमांक पटकावला. गौरव बडोले याने द्वितीय, तर आयुष्मान जैन याने तृतीय क्रमांक मिळविला. हिमानी बिरकड हिला रनर अप म्हणून घोषित करण्यात आले. जिल्हा युवा अधिकारी सुरज शिंदे यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. यशस्वितेसाठी रवी शेळके आणि मनीष आडे यांनी परिश्रम घेतले. तसेच महाविद्यालयातील विद्यार्थी, प्राध्यापक आणि कर्मचारी यांचे सहकार्य लाभले.

रेशीम शेतीतून शेतकऱ्यांना एकदिवसीय प्रशिक्षण

यवतमाळ : जिल्हा रेशीम कार्यालय यवतमाळ यांच्या वतीने ४ नोव्हेंबर रोजी पंचायत समिती, दारव्हा येथे ‘रेशीम शेती व त्यावर आधारित रेशीम उद्योग’ या विषयावर एकदिवसीय प्रशिक्षण आयोजित करण्यात होते. या प्रशिक्षणात इतर पिकांच्या तुलनेत रेशीम शेतीचे फायदे, कमी कालावधीत व कमी खर्चात भरघोस उत्पन्न मिळविण्याची संधी तसेच बदलत्या वातावरणाचा रेशीम उद्योगावर होणारा परिणाम याबाबत मार्गदर्शन करण्यात आले. रेशीम शेतीतून वर्षातून एकापेक्षा अधिक वेळा उत्पन्न मिळू शकते. त्यामुळे शेतकऱ्यांनी रेशीम शेतीकडे वळावे, यासाठी शासनाकडून विकसित भारत रोजगार आणि आजीविका हमी मिशन ग्रामीण अंतर्गत चार लाख ३६ हजार ७१५ रुपये, पोखरा अंतर्गत तीन लाख ७५ हजार रुपये, तर सिल्क समग्र-२ अंतर्गत प्रतिएकर तीन लाख ७५ हजार रुपये अनुदान दिले जाते. या अनुदानाचा लाभ घेण्यासाठी शेतकऱ्यांकडे किमान एक एकर जमीन व बारमाही सिंचनाची सुविधा असणे आवश्यक आहे. तसेच रेशीम शेतीसाठी शेतकऱ्यांनी ‘आपले सरकार’ या ऑनलाइन पोर्टलवर नोंदणी करणे अनिवार्य असल्याचे सांगण्यात आले. या प्रशिक्षणाला तालुका कृषी अधिकारी श्री. गिरी, रेशीम विकास अधिकारी रजनी बन्सोड, तांत्रिक साहाय्यक रोहन राठोड, ग्राम रोजगार सेवक, प्रगतिशील रेशीम शेतकरी सोपान कदम, राम जिरे तसेच तालुक्यातील कृषी साहाय्यक अधिकारी व इतर शेतकरी उपस्थित होते. उपस्थितांना संबंधित अधिकाऱ्यांनी मार्गदर्शन केले.

प्रत्येकी पाच हजार रुपये अग्रीम

यवतमाळ : दुष्काळग्रस्त भागातील शेतकऱ्यांना शेतपिकाच्या नुकसानीसंदर्भात दिवाळीपूर्वी पाच हजार रुपये इतकी अग्रीम मदत देण्याचे राज्य शासनाने जाहीर केले होते. त्यानुसार यवतमाळ जिल्ह्यातील दोन लाख २८ हजार १ इतक्या शेतकऱ्यांच्या खात्यात प्रत्येकी पाच हजार रुपयेप्रमाणे ११४ कोटी रुपये वितरीत करण्यात आल्याची माहिती जिल्हा प्रशासनाने दिली आहे. यामध्ये आर्णी तालुक्यातील २५८६१, बाभूळगाव तालुक्यातील १५७५२, दारव्हा तालुक्यातील १५८२३, दिग्रस तालुक्यातील ७११८, घाटंजी तालुक्यातील १४४६२, कळंब तालुक्यातील १५३१६, केळापूर तालुक्यातील ५९३८, महागाव तालुक्यातील १६३५८, मारेगाव तालुक्यातील १५००५, नेर तालुक्यातील १८६६९ शेतकऱ्यांच्या खात्यात मदत अग्रिम रक्कम प्रत्येकी पाच हजार रुपये वितरीत करण्यात आले आहे. तसेच पुसद तालुक्यातील ३१६७६, राळेगाव तालुक्यातील २०१९०, उमरखेड तालुक्यातील ६८४५, वणी तालुक्यातील ५००३, यवतमाळ तालुक्यातील ५०४६, झरी जामणी तालुक्यातील ८९३९ अशा एकूण २,२८,००१ शेतकऱ्यांच्या खात्यात मदत अग्रिम रक्कम प्रत्येकी पाच हजार रुपये वितरीत करण्यात आले आहे. उर्वरित शेतकऱ्यांनाही ही मदत अग्रीम रक्कम वितरीत करण्यात येत आहे, अशी माहिती जिल्हा प्रशासनाने दिली आहे. ‘दुष्काळी परिस्थितीत शेतकऱ्यांना दिवाळीपूर्वी मदत अग्रीम देण्यात येईल, असा शब्द सरकारने दिला होता. त्यानुसार मदत अग्रीम वितरणाची प्रक्रिया गतीने पूर्ण केली जात आहे. दुष्काळाच्या संकटात सरकार शेतकऱ्यांच्या पाठीशी खंबीरपणे उभे आहे. दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांना भरीव मदत देण्याचा सरकारचा प्रयत्न आहे.’

आ. रोहित पवारांचा घणाघात उमरखेडमध्ये काळी दिवाळी, हेक्टरी एक लाखांची मदत द्या, पाच हजारांची मदत म्हणजे थट्टाच

शेतकरी-मजूर उपाशी; सत्ताधारी तुपाशी

लोकसूत्र प्रतिनिधी

उमरखेड : जिल्ह्यात दुष्काळाचे संकट गंभीर असताना मुख्यमंत्री आणि पालकमंत्र्यांनी राजकारण बाजूला ठेवून शेतकरी, शेतमजूर आणि पाणीप्रश्नावर चर्चा करावी. दुष्काळाचे चटके नेत्यांना नव्हे तर सामान्य शेतकरी आणि शेतमजुरांना बसत आहेत. मग त्यांच्या संकटाची जबाबदारी कोण घेणार, असा सवाल करीत राष्ट्रवादी काँग्रेस शरदचंद्र पवार पक्षाचे आ. रोहित पवार यांनी राज्य सरकारवर जोरदार हल्लाबोल केला.

शासनाच्या शेतकरीविरोधी धोरणांच्या निषेधार्थ आ. पवारांनी चौफेर टीका केली. येथील छत्रपती शिवाजी महाराज चौकात काल शुक्रवारी आयोजित काळी दिवाळी कार्यक्रमात शेतकऱ्यांशी संवाद साधताना ते बोलत होते. यवतमाळ जिल्ह्यात पावसाचे प्रमाण सुमारे ४० टक्क्यांनी घटल्याचा दावा करीत आगामी दोन महिन्यांत अनेक गावांमध्ये पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न गंभीर होण्याची शक्यता त्यांनी वर्तविली. पुढील नऊ महिन्यांची चिंता व्यक्त करताना ते म्हणाले की, गेल्यावर्षी अतिवृष्टी आणि यंदा दुष्काळ अशा दुहेरी संकटात शेतकरी सापडला आहे. सोयाबीन, कापूस आणि तुरीचे उत्पादन घटले असून खत, कीटकनाशके, डिझेल व मजुरीचा खर्च वाढला आहे. उत्पादन घटल्याने सहा-सात हजार रुपये बाजारभाव मिळूनही शेतकऱ्यांच्या हातात काही उरणार नाही. त्यामुळे शेतकऱ्यांना हेक्टरी एक लाख रुपये मदत द्यावी, अशी मागणी पवार यांनी केली. दिवाळीसाठी शासनाकडून दिल्या जाणाऱ्या पाच हजार रुपयांच्या मदतीवरही त्यांनी टीका केली. पाच हजार रुपयांत शेतकऱ्यांची दिवाळी होणार आहे का? ही मदत म्हणजे त्यांच्या गरिबीची थट्टा असल्याचा घणाघात त्यांनी केला. सरकारने तिजोरीतील पैसा सामान्य जनतेला संकटातून बाहेर काढण्यासाठी वापरावा, असेही ते म्हणाले. यावेळी जिल्हाध्यक्ष वर्षा निकम, प्रदेश सरचिटणीस प्रदीप देवसरकर, विधानसभा अध्यक्ष राजू जयस्वाल, तालुकाध्यक्ष स्वप्निल कनवाळे, मिथिलेश जयस्वाल आदी उपस्थित होते.

कर्जमाफी व पीकविम्यावरही प्रश्न

पीकविमा आणि कर्जमाफीच्या अंमलबजावणीवर प्रश्न उपस्थित करताना आ. पवार म्हणाले की, कर्जमाफीची रक्कम वेळेत न मिळाल्याने अनेक शेतकरी नवीन पीककर्जापासून वंचित राहिले आहे. गतवर्षी पीकविम्याबाबत मोठ्या घोषणा झाल्या. मात्र, प्रत्यक्षात शेतकऱ्यांच्या खात्यात किती रक्कम जमा झाली, याचा हिशेब सरकारने द्यावा, अशी मागणीही त्यांनी केली.

रोजगाराचा प्रश्न होणार गंभीर

दुष्काळामुळे शेतीतील रोजगार घटण्याची शक्यता असल्याने शेतमजुरांच्या कुटुंबांनाही आर्थिक संकटाचा सामना करावा लागणार आहे. त्यामुळे शेतमजुरांच्या कुटुंबांना २५ हजार रुपये मदत द्यावी, तसेच जनावरांसाठी चारा आणि पाण्याची तातडीने व्यवस्था करावी, अशी मागणी त्यांनी केली.

तर रस्त्यावर उतरून करू संघर्ष

यवतमाळसह विदर्भातील वाढत्या शेतकरी आत्महत्यांबाबत चिंता व्यक्त करत आत्महत्या हा मार्ग नसून सरकारला झुकवण्यासाठी लोकशाहीमार्गाने रस्त्यावर उतरून संघर्ष करू, असे आवाहनही पवार यांनी केले. दरम्यान, येथील छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या पुतळ्याच्या प्रश्नावर विधानसभेत आवाज उठविण्याचे आश्वासन त्यांनी दिले.

एमओंसह आरोग्य कर्मचाऱ्यांची मुख्यालयाला दांडी

घरभाडे भत्ता घेऊनही अपडाऊन कोट्यवधी खर्चून बांधलेल्या इमारती धूळखात

लोकसूत्र प्रतिनिधी

कळंब : २४ तास रुग्णांना पारदर्शी आरोग्यसेवा पुरविण्याची घोषणा सरकारने केली. मात्र, संसर्गजन्य, असंसर्गजन्य आजारांच्या रुग्णांना सेवा देण्यासाठी मुख्यालयी राहणे अनिवार्य असताना काही प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांसह कर्मचाऱ्यांची मुख्यालयाला नियमित दांडी राहत आहे. मुख्यालयाची ॲलर्जी या लोकसेवकांना का, हा प्रश्न पडत असतानाच त्यांच्यासाठी बांधलेली निवासस्थानेही धूळखात पडली आहेत.

कळंब तालुक्यात कोठा, सावरगाव, नांझा, मेटीखेडा अशी चार प्राथमिक आरोग्य केंद्रे तर २९ उपकेंद्रे आणि डोंगरखर्डा येथे एक प्राथमिक आरोग्य पथक आहे. दरम्यान, संपूर्ण कार्यालयांमध्ये अंदाजे शंभरावर अधिकारी कर्मचारी कार्यरत आहे. त्यांच्यासाठी अनेक ठिकाणी शासनाने लाखो रुपये खर्चून निवासस्थाने बांधून दिली. मात्र, सदर अधिकारी-कर्मचाऱ्यांना निवासस्थानांचा विटाळ आला आहे. अधिकाधिक अधिकारी-कर्मचारी यवतमाळ, कळंब, वर्धा येथून नोकरीच्या ठिकाणी ये-जा करीत असल्याने शासकीय निवासस्थाने धूळखात पडली आहे. बायोमेट्रिकला ठेंगा दाखवून मस्टर मॅनेज होत असल्याने आठवड्यातून अनेक दिवस या अधिकारी-कर्मचाऱ्यांकडून दांडी मारली जाते. त्यामुळे ग्रामीण भागातील नागरिकांना याचा मोठा भुर्दंड सहन करावा लागत आहे. गावात आरोग्य कर्मचारीच भेटत नसल्याने आजारग्रस्तांना प्राथमिक तपासणीकरिता कळंब, यवतमाळ गाठावे लागत आहे.

डोंगरभागातही सेवेची स्थिती बिकट

तालुक्याला मोठा डोंगराळ भाग लागून असल्याने तालुक्याच्या ठिकाणी येण्यास रुग्णांना वेळ लागत लागतो एखादी गंभीर घटना झाल्यास गावात आरोगग्य कर्मचारी नसणे ही गंभीर बाब आहे. दुष्काळाच्या सावट असताना खासगी दवाखान्यात जावे लागत असल्याचा भडीमार नागरिकांना सहन करावा लागत आहे.

नियमित तपासन्या न झाल्याने काही महिन्यापूर्वी सरपदरीतील एका गरोदर महिलेचा आरोग्य विभागाच्या बेफिकिरीने मृत्यू झाला होता. मात्र, त्या प्रकारानंतरदेखील आरोग्य विभागाचे नोकरदार वठणीवर आले नाही. त्यामुळे जिल्हाधिकाऱ्यांनी लक्ष घालून मुख्यालये हाऊसफुल्ल करण्याची मागणी ग्रामीण भागातील जनतेकडून होत आहे.

घाटंजी शहरात रानडुकराचा वावर

नागरिकांमध्ये प्रचंड भीती वनविभाग नगरपालिकेने उपाययोजना करावी

लोकसूत्र प्रतिनिधी

घाटंजी : शहरातील प्रोफेसर कॉलनी, जेसिस कॉलनी, नेहरूनगर या परिसरात गेल्या काही दिवसांपासून रानडुकरांचा वावर असल्याने या भागात सायंकाळी व सकाळी घराबाहेर फिरणाऱ्यांमध्ये भीतीचे वातावरण निर्माण झाले आहे. या ठिकाणी रानडुकरांचा वावर मोठ्या प्रमाणात असल्याने नागरिकांच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न निर्माण झाला आहे. त्यामुळे संबंधित वनविभागाने व नगरपालिकेने यावर उपाययोजना करण्याची मागणी या परिसरातील नागरिक करित आहे.

आता चक्क शहरातच रानडुक्कर शिरू लागले आहेत. जंगलात वन्यप्राण्यांसाठी खाद्य उरले नसल्याने रानडुकरांचे कळप गावात शिरत आहेत. घाटंजी तालुका हा जंगलाने वेढलेला आहे. परिणामी, आता शहरापर्यंत वन्यप्राणी शिरत असताना वनविभागाला वन्यजीव संरक्षणाची काळजी कशी नाही, हा प्रश्न आहे. त्यामुळे नगरपरिषदेसह वन विभागानेही घाटंजीतील रानडुक्कर शिरण्याच्या विषयावर गांभिर्याने लक्ष देण्याची गरज आहे.

170 रुपयांची भीक नको, शेतकऱ्याला धान्य द्या!

१४ जिल्ह्यांतील रोख रक्कम योजना तत्काळ बंद करा, किशोर तिवारींची मागणी

लोकसूत्र प्रतिनिधी

यवतमाळ : दुष्काळग्रस्त १४ आत्महत्याग्रस्त जिल्ह्यात केशरी कार्डधारकांना धान्याऐवजी १७० रुपये देणे ही भीक आहे, मदत नाही. हा अमानवीय, तुघलकी निर्णय मुख्यमंत्र्यांनी तत्काळ रद्द करावा, अशी मागणी शेतकरी नेते किशोर तिवारी यांनी केली आहे.

शेतकऱ्यांच्या घरात धान्य नाही, शेतात पीक नाही, डोक्यावर कर्ज आहे. आज डाळ १८० रु., तेल १५० रु. किलो आहे. पाच जणांच्या कुटुंबाला ८५० रुपयात महिना कसा निघणार. रोख रक्कम औषध, वीजबिल, कर्जातच संपते, पोटात अन्न जात नाही अशी अवस्था आहे.

आपण शेतकरी मिशनचे अध्यक्ष असताना कापूस-सोयाबीन उत्पादकाला मोफत धान्य मिळाले पाहिजे, ही भूमिका घेतली होती व सात वर्षे सुरू होती. मात्र, पदावरून गेल्यानंतर देवाभाऊने कट करून धान्य बंद केले. राज्य अन्न आयोगानेही प्रत्यक्ष धान्य द्या, असे सांगूनही सरकार का ऐकत नाही, असा सवाल तिवारींनी केला. सहा लाख कोटी रुपये कर्ज करून महाविकास करणाऱ्या सरकारने आपल्या अन्नदाता उपाशी मारावा हे घोर पातक आहे.

१४ जिल्ह्यांत मोफत धान्यवाटप पूर्ववत करा. प्रत्येक कुटुंबाला तांदूळ, गहू, तूरडाळ, चणाडाळ, साखर, तेल, तूप, रवा, मैदा यांचे संपूर्ण अन्नसुरक्षा पॅकेज द्या, रोजगार हमीची मजुरी कायम ठेवून सोबत मोफत धान्य द्या, शेतकरी विधवा, अनाथ, आदिवासी, भूमिहीन मजुरांना विशेष प्राधान्य द्या, केंद्राने भारतीय खाद्य निगममधून विशेष धान्य मंजूर करावा, राज्य अन्न आयोगाच्या शिफारशी लागू करा आणि १७० रु. योजनेचे बंद करा, मोदी आणि फडणवीस सरकारने घोषणाबाजी बंद करावी. शेतकऱ्याला पॅकेज नको, मुलाच्या ताटात अन्न हवे. अन्नसुरक्षा हा उपकार नाही, जगण्याचा अधिकार असल्याचे तिवारी यांनी म्हटले आहे.

कुंभमेळा साधेपणाने साजरा करा दुष्काळ नापिकी असल्यामुळे कुंभमेळा साधेपणाने साजरा करा व मंत्री व अधिकारी यांनी फक्त ५० टक्के कमिशन न घेता तो १० टक्क्यांवर आणावा, असा उपरोधिक टोलाही किशोर तिवारी यांनी लगावला. एकीकडे राज्यातील गरीब मजूर, शेतकरी आर्थिक संकटात असताना खर्च कमी करण्याचे धोरण सरकारने अंगिकारावे, अशी अपेक्षा त्यांनी व्यक्त केली.

पाहिजे

ग्रामपंचायत गहुली हेटी, पं. स. यवतमाळ येथे शिपाई पदाची जागा रिक्त आहे. ती जागा भरती करणेकरिता गावातून पात्र उमेदवाराकडून अर्ज मागविण्यात येत आहे.

पद	रिक्त जागा	पात्रता
शिपाई	१	१० वी १२ वी उत्तीर्ण व यापूर्वी केलेल्या कामाचा अनुभव

ग्रामपंचायत अधिकारी
गहुली हेटी,
पं. स. यवतमाळ

बँकखात्यात १७३ कोटी ५७ लाखांची मदत, उर्वरित पात्र शेतकऱ्यांना मदत वितरणाची कार्यवाही, पालकमंत्र्यांकडून शासनस्तरावर सातत्याने पाठपुरावा

३ लाख ४७ हजार शेतकऱ्यांना दिलासा

■ लोकसूत्र प्रतिनिधी

यवतमाळ : दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांना दिलासा देण्यासाठी शासनामार्फत जाहीर केलेल्या दुष्काळ मदत अग्रीम अंतर्गत जिल्ह्यातील ३ लाख ४७ हजार १५१ शेतकऱ्यांना प्रत्येकी पाच हजार रुपयेप्रमाणे १७३ कोटी ५७ लाख रुपये इतकी आर्थिक मदत वितरीत करण्यात आली आहे.

सर्व पात्र शेतकऱ्यांना दिवाळीपूर्वी मदत अग्रीम मिळावी, यासाठी पालकमंत्री संजय राठोड यांच्याकडून शासनस्तरावर सातत्याने पाठपुरावा सुरू आहे. त्यामुळे उर्वरित शेतकऱ्यांनाही लवकरच मदत वितरीत होणार आहे. जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांना मदत अग्रीम देण्याच्या अनुषंगाने तहसीलदार यांच्या लॉगीनमधून एकूण ३,९९,४५३ पात्र लाभार्थ्यांना मंजुरी देण्यात आली आहे. त्यापैकी आज ७ नोव्हेंबर रोजी सकाळी ११ वाजेपर्यंत शासनस्तरावरून ३,४७,१५१ शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यांमध्ये प्रत्येकी पाच हजार रुपये प्रमाणे एकूण १७३ कोटी ५७ लाख ५५ हजार रुपये इतका निधी थेट लाभ हस्तांतरण (डीबीटी) प्रणालीद्वारे जमा करण्यात आला आहे.उर्वरित ५२ हजार ३०२ पात्र शेतकऱ्यांच्या खात्यांमध्ये मदतीची रक्कम जमा करण्याची कार्यवाही सुरू असून, संबंधित शेतकऱ्यांना देखील लवकरात लवकर आर्थिक मदत उपलब्ध करून देण्यासाठी प्रयत्न सुरू आहेत. उर्वरित पात्र लाभार्थ्यांच्या खात्यातही मदतीची रक्कम आजच जमा होण्यासाठी शासनस्तरावर आवश्यक कार्यवाही सुरू आहे. दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांना शासनामार्फत देण्यात येणारी मदत लवकरच शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात जमा होईल, असे जिल्हा प्रशासनाने स्पष्ट केले आहे.

शेतकऱ्यांना आजच मदत अग्रीम वितरीत करा – पालकमंत्री

दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांना तातडीने आर्थिक दिलासा मिळावा, यासाठी पालकमंत्री ना. संजय राठोड यांच्याकडून शासनस्तरावर सातत्याने पाठपुरावा करण्यात येत आहे. यासंदर्भात त्यांनी आज आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन विभागाच्या अपर मुख्य सचिव विनिता वेद सिंघल यांना थेट संपर्क साधून जिल्ह्यातील सर्व पात्र शेतकऱ्यांना आजच मदत अग्रीम वितरित करण्याचे निर्देश दिले आहे.

पान १ वरून

आली माझ्या घरी ही ...

व्यथा नाही, तर असंख्य गरिबांच्या वेदनांचे हे विदारक चित्र आहे. यंदा दिवाळी हा केवळ स्वतःचा आनंद साजरा करण्याचा सण नाही, तर तो इतरांच्या आयुष्यातील अंधार दूर करण्याचा सण आहे. या दिवाळीत आपण फटाक्यांवर हजारो रुपये खर्च करतो, त्याऐवजी जर त्या पैशांतून एखाद्या गरीब कुटुंबाला धान्य, लहान मुलांना नवीन कपडे किंवा दिव्यांची खरेदी केली, तर त्यांच्या घरातही खऱ्या अर्थाने लक्ष्मी प्रसन्न होईल. फुटपाथवर मातीचे दिवे विकणाऱ्या गरीब विक्रेत्यांशी घासाघीस न करता, त्यांना योग्य किंमत देऊन त्यांचे दिवे खरेदी करणे, हाच या दिवाळीचा सर्वात मोठा सामाजिक संदेश ठरेल.

हे पत्रक मालक, प्रकाशक, मुद्रक राहुल माणिकराव ठाकरे यांनी अरुणोदय प्रेस, कॉटन मार्केट नागपूर ४४००१८ येथे मुद्रित करून दै. लोकसूत्र 'शिवभवन' दत्तचौक यवतमाळ-४४५००१ येथे प्रकाशित केले. कार्यकारी संपादक केशव मारोतराव सवळकर (संपादकीय जबाबदारी यांच्यावर आहे.) (सर्व वाद यवतमाळ न्यायालया अंतर्गत) ई-मेल : loksutra@gmail.com